

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — 12 korona

Félévre — — — 6 korona

Negyedévre — — 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Az altiszt.

Írta: R. L.

Milyennek képelem én el az ideális altisztet? Röviden: oly közvetlen előljárónak, aki *minden tekintetben* mintaképe alárendeltjeinek. Ez a «minden tekintetben» nagyon-nagyon sokoldalú s ha csak egy része is ráilleszthető altiszt karunk zömére, akkor is kiváló erővel dicsekedhetünk. Megkísérlem ezt a «minden tekintetben»-t közelebről meghatározni.

Intézményünk életében, annak széttagoltsága folytán az altiszt igen számottevő tényező. Jelentőségét nem lehet, nem szabad lekicsinyelni s bizvást elmondhatjuk, hogy ha altisztjeink rosszak, inog az intézmény is. Amellett, hogy az altiszt irányítja elsősorban és közvetlenül a külső szolgálatot, legelsősorban tehát rajta múlik az örskörlet közbiztonsági állapotának jó vagy rossz volta: ezenfelül alárendelt altisztjeinek és esendőreinek ő a közvetlen előljárója, még pedig olyan előljárója, akinek a Szolgálati Szabályzat és Szolgálati Utasítás értelmében adott parancsait feltétlenül és haladéktalanul végrehajtani kötelesek.

Hogy ez az exponált örsökön mit jelent s mekkorra feyelemzettség kell ehhez, azt bővebben fejtegetni felesleges szószaporítás lenne. «Fejétől büzlik a hal» tartja a példabeszéd. Ha az előljáró rossz példával jár elől, csak természetes, hogy alárendeltjei sietnek őt utánozni.

Egyik katonai szaklapban olvastam, hogy a hivatásos altiszt a hadseregben az, ami a művezető a gyárban. A mérnökök a legjobb és legszebb terveket kieszelhetik, lehetnek az igazgatók a legzseniálisabb üzletemberek, állhat a hivatalnoki kar akár csupa akadémikusból: ha a végrehajtó közeg, a művezető rossz és megbízhatatlan, tönkremegy a gyár, mert tőle függ, hogy a nagyszerűen kidolgozott tervek és eszmék a gyakorlatban nagyszerűen végre is hajtassanak.

Szakasztott ilyen a viszony nálunk is; ha nem jó az altiszt, nem jó az intézmény sem.

Milyen tehát egy ideális altiszt? A Szolgálati Szabályzat III. része a század őrmesterétől megköveteli hogy... «belátással, kipróbált becsületességgel, szilárd jellemmel és oly katonai ismeretekkel birjon, melyek őt arra képesítik, hogy századparancsnokának segédkezessen». «Különösen fontos, hogy az alárendelték jellemtulajdon-

ságait és tehetségeit ismerje, hogy így egyeseknek alkalmazhatóságát helyesen megítélhesse és arról a szükséges felvilágosításokat megadhassa.»

Első és alapfeltétel tehát a szilárd jellem és a tántoríthatatlan becsületesség; ez különben nálunk nem erény, hanem kellék, amely nélkül csendőr el sem képzelhető.

... Mintegy tíz évvel ezelőtt nagy apparátussal nyomoztunk Felsőmagyarország egyik határszéli vármegyéjében, ahonnét évtizedek óta nem kaptak katonáék egy fia ujcnczot sem; a katonaszabadítás a legraffináltabb módon járta.

Leggyakoribb módja az eltitkolásnak az volt, hogy a fingermekeket az anyakönyvvezető leányneven és nőneműnek írta be az anyakönyvbe. Azt is megtette, hogy a sorozási lajstromba a 15 éves fiut 20 évesnek írta be s az persze, hogy nem volt hadiszolgálatra «alkalmas». Az egyik őrsparancsnok nagyon szorongatta a panamázó társaságot s kérhetetlenül folytatta a nyomozást. Mikor már nagyon szorult a burok, a bűnösök összeadtak tízezer koronát s azt felajánlották az őrsparancsnoknak, ha «futni» hagyja őket: nem is messzire, csak a határon át Galicziába. Tízezer korona sok pénz, különösen egy vagyontalan csendőrőrmesternek nagyon sok pénz. Mi mindenre jutna is abból. Gyermekait iskoláztathatná, jómagára es családjára is többet költhetne; aztán ha netán nyugdíjba kellene menni, lenne egy tekintélyes tőkéje, amivel valamit kezdené s mindez miért? Csak hogy egyetlenegyszer szemet hunyjon s egerutat engedjen a terhelteknek. S az a szegény őrmester azzal felelt a kecségető ajánlatra, hogy még aznap bekisérte az egész társaságot s pénzesztől átadta a bíróságnak.

Semmi különösebb dolgot nem csinált az őrmester; csak tántoríthatatlanul becsületes maradt.

Amilyen a becsületessége, olyan kiválóak legyenek egyéb jellembeli tulajdonságai is. A nyílt, egyenes őszinteség jellemzi az igazi katonát. Legyen igazmondó s valótlant soha semmi körülmények között, még tréfából se mondjon.

Legyen szókimondó, anélkül, hogy fecsegővé válnék. Legyen nagylelkű, kerülje az irigységet és a bosszualást. Alárendeltjeinek hibáját sohase nézze el, minden körülmények között tegye azt szóvá, de tegye ezt higgadt, nyugodt hangon és modorban, ne fortyanjon fel mindenért s különösen ne szitkozódjék. Higgadt, nyugodt

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.
Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

modorával egyuttal jó példát mutat alárendeltjeinek, hogy azok basonlóképen viselkedjenek a néppel szemben. Alkalmazzon a hiba nagyságához mértén megintést, feddést vagy feljelentést, de tegye mindezt atyai jóakarattal s ne zaklassa vagy üldözze alárendeltjeit. Erre egyébként még visszatérek.

Ismertem egy igen buzgó, lelkiismeretes és pontos altisztet: mégis félév alatt tönkretette örökös kicsinyeskedő szekaturájával és illetéktelen beavatkozásával a legjobb csendőrt is, ugyannyira, hogy az vagy leszereft, vagy más uton-módon igyekezett megmenekülni az őrsről.

Előjáróiról soha semmi körülmények között rosszat, vagy előnytelenet ne beszéljen s ha alárendeltjeinél ilyet észlel, a legkérlelhetetlenebb szigorral lépjen fel, mert nincs fegyelemrontóbb és elvetendőbb dolog az előjárók elleni áskálódásnál.

Szolgálatát mindig a legpontosabban teljesítse s szabálytalanságot sohase kövessen el, mert ez nagyon megbosszulja magát. Ha szolgálatát bármely okból nem végeztetné úgy, amint az elő van írva, inkább vonuljon be őrsére, de ne panamázzék s különösen ne csak a papíron portyázzon, mert ezzel csak önmagának árt, lévén elsősorban az ő érdeke, hogy a rábizott körletben rend és csend legyen.

Ha így cselekszik, akkor alárendeltjeitől is nyugodt lelkiismerettel megkövetelheti a szolgálat pontos teljesítését, míg ha csak egyszer is követett el szabálytalanságot, már is feszélyezve van csendőrei előtt, amikor oly szolgálatot követel tőlük, amelyet ő maga nem teljesített.

Az alárendeltekkel való bánásmódjában sohase a rokonvagy ellenszenv, hanem az egyforma jóindulat vezérelje. Minden embertől, aki a testületbe belép, fel kell tételznünk, hogy kedvet és hajlandóságot érez a magaválasztotta csendőrségi életpályá iránt. Mégis, miért hagyják oda sokan már az elvállalt három évi szolgálati kötelezettség letelte után? Legyünk őszinték: igen nagy százaléka a kilépéseknek az előjárók ellenszenvének tudható be!

Ha lehetetlen is mindenki vel rokonszenvezni, azért még az ellenszenvnek látszó alárendelttel szemben is feltétlenül igazságosnak és méltányosnak kell lennünk. Senki sem tökéletes és hiba nélkül való. Megeshetik, hogy az előjáró felelősségterhes kötetmei teljesítése közben többet téved, mint alárendeltje, anélkül, hogy tévedését észrevénné!

Legjobb ugyanezért megtartani az arany középutat; tartózkodjunk a szélsőségektől s részvétlenséget vagy rosszakaratot ne tanusítsunk semmi körülmények között alárendeltjeinkkel szemben.

A haderő legjobb anyaga áll rendelkezésünkre; csak érteni kell ezt az anyagot megfelelően értékesíteni.

Az előjáró tanusítson érdeklődést alárendeltjeinek sorsa iránt, igyekezzék bennük a becsvágyat és az ön-

éretet felébreszteni és fenntartani. Az alárendelt nem élettelen báb, hanem élőlény, akit nem lehet kaptafa szerint kezelni, hanem *azzal kövélkezetesen és minden egyes egyéniségéhez mértén kell bánni*, mert amíg pl. az egyszerű megfeddést az egyik fel sem veszi, a másikra érzékenyen hat. Bármily szépen hangzanak is azonban a Szolgálati Szabályzatnak a bánásmódra vonatkozó szavai, sajnos, van elég eset, hogy csak irott malsasztanak tekintetnek. Némely előjárónak, úgy látszik, külön Szolgálati szabályzata van s mibelyt az őrs vagy járásparancsnokságot átvette, legelső dolgának tartja «rendet teremteni». Ha tudná, hogy mennyi elkeseredett alárendeltet kerget el a testülettől és mennyi kárt okoz a kinstárnak az ő okvetetlenkedő rendcsinálásával! A magasabb körök és parancsnokságok minden lehető megtesznek a létszámhiány elenyésztésére. Addig azonban, amíg az előjáró az alárendelttel — menten minden személyi ellenszenvtől — méltányosan és igazságosan nem bánik, alig hiszem, hogy meg lehessen állítani a jelenlegi természetellenesen nagy létszámhullámzást.

Ismételten hangsúlyozom, hogy alárendeltjeink cselekményeinek vagy szavainak elbírálásánál sohase vezéreljen bennünket a harag, mert nincs annál rosszabb tanácsadó.

A Szolgálati Szabályzat is arra tanít, hogy a fenytést ne birtelen haragunkban, hanem meggondoltan, higgadtan, az összes körülményeket mérlegelve szabjuk ki.

Igaz ugyan, hogy ez a hirtelen természetü előjárónak eleinte kissé nehezére fog esni, ámde azért vagyunk eszes, akarattal felruházott lenyek, hogy önnönmagunkat fegyelmehessük, káros indulatainkat féken tarthassuk.

*

Józan életmód nélkül el sem képzelhető a jó aliszt. Az az altiszt, a ki a korcsmárost gazdagítja keresményével, nem számíthat a «jó» jelzőre; annak nem hogy megtakarított pénze lenne, a melyet előre nem látott esetekben felhasználhatna, hanem adósságai vannak, fünek-fának tartozik; a korcsmázó altiszt elhanyagolja szolgálatát, legénységének nevelését és vezetését, elhanyagolja családját; mindezek oly jelenségek, a melyek az illetőnek megbízhatóságát nagyon kétségessé teszik. Az ilyen altiszt elhanyagolja önképzését s előállhat az a furcsa — de ránézve szomorú és megszügyenítő — eset, hogy egy-egy szorgalmas és igyekvő csendőre jobban tudja a paragrafusokat, mint ő! Az ilyen viselkedésnek természetesen megvannak a következményei: néhány fenytés, ha ez nem használ, az önállóságtól való elmozdítás s ha még ez sem hatott: a testületből való eltávolítás. S mindezt az oktalan, léha, beosztás nélküli életmódnak köszönheti. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy zsongori módon félrekaporgasson minden garast. Korántsem. A csendőrségi

Ha fáj a feje? ne tévovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 percz alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban.

Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

szolgálat igen nehéz, fárasztó szolgálattal s oktalanság lenne, kifáradt, elcsigázott testünktől a jó ételt és italt megvonni, de tegyük ezt mértékkel s mivel a példaszó azt tartja, hogy «több nap mint kolbász», jó lesz tehát a felesleget eltenni.

*

Nagy gondot fordítson az altiszt a külső megjelénésre, a tiszta és csinos öltözködésre; ezzel is követésre méltó példát szolgáltat alarendeltjeinek, tudott dolog lévén, hogy «a milyen a gazda, olyan a kocsisa»; de kifogástalan öltözködése által öregbíti a testület tekintélyét is; míg kopott, elrongyolt, piszkos vagy pecsétes ruhája csendőrt látni, nem tartozik az épületes dolgok közé.

Faluhelyen az altiszt tekintély, (a melynek nagysága mindig az illetőnek egyéni sajátosságaitól függ); az intelligentia szívesen társaságába fogadja, szívesen érintkezik vele, felveszi tagnak a casinóba, szóval, mint egyenrangúval bánnak vele. Itt kell azután tapintatosan megállapítani azt a bizonyos társadalmi határvonalat, a melyen ha túllép, vét az illendőség, az illetudás és a köteles szerénység ellen; nem az altiszt kar leki-csinyléseképen mondom, de hiszen természetes és önmagától értetődő, hogyha az a járásbíró vagy a pappal szorít s szívesen el-eldiskurál vele, ebből még korántsem következik, hogy ők a társadalomban már most egyenrangúak is; hiszen rang, mód és képzettség terén áthidalhatalan ür van közöttük.

Tehát mindig csak szerényen, soha tolakodóan ne viselkedjünk, mert tolakodásunkkal elidegenítjük, szerénységünkkel megnyerjük az embereket; szóval ne akarjunk többnek látszani, mint a mik tényleg vagyunk. Megnyugtatóul idejegyzem, hogy a szerénység nemcsak az alsó és középosztályokban, hanem a mágnásvilágban is nagyrabecsült és frequentált tulajdonság.

*

Szerintem az a jó altiszt, a ki tetőtől talpig becsületes, önzetlen férfiú, a ki önmagával és másokkal szemben egyaránt következetes, a ki önmagán uralkodni képes s a ki a szabályokat pontosan betartja és betartatja s azoktól semmi körülmények között el nem tér.

Kivánjuk, hogy minél több ilyen altisztje legyen testületünknek!

Csendőr jelentkezők gyűjtése.

Irta: Pajtás.

Testületünk kedvező, vagy kedvezőtlen kiegészítési viszonyai a csendőr jelentkezők számával van összefüggésben.

A közbiztonsági szolgálat zavartalan ellátása; nevezetesen az őrskörletek pontos felügyelése, a megelőző

szolgálatok, nyomozási eljárások, karhatalmi segédletek, hogy meglegyenek, mind azon fordul meg, van-e elegendő kiképzett csendőrünk, vagy sem. Az őrsökön a közigazgatás fenntartható hogy legyen, a legénység jó ellátásban részesülhessen, szintén azon fordul meg, van-e a gazdálkodásban résztvevő, vagy sem.

Lényeges dolog tehát, hogy a létszám pótlására minden időben megfelelő jelentkezőkkel rendelkezessünk, mert a létszámunk teljessége nem csupán az állam közbiztonsága szempontjából kívánatos, hanem a testületünk egysége, fejleszthetősége, további élete szempontjából is.

Ha örökös a létszám hullámozás, ha mindig új a csendőrlégénységünk, nem haladhatunk a fejlődés, a tökéletesedés útján, mert mindig az első kiképzés, jóformán az irni-olvasni tanítás köti le az őrsparancsnokok idejét.

Tárgyaltanná válna munkám, ha a jelentkezők gyűjtésével bajok nem volnának s ha a testületbe felvett emberek meg is maradnának és átlagosan 10—15 évet szolgálnának.

Sajnos azonban azt kell tapasztalunk, hogy kiegészítési viszonyaink napról-napra gyengébbek, mert bár jelentkezőket úgy ahogy és olyat amelyet találunk, de ezek nagyrésze szellemileg korlátolt egyén a csendőri életpályáról fogalma a legtöbbször nincs; sok valósággal szerencsét jön próbálni s rövidesen valamennyi odahagyja a testületet.

Intéző-köreink figyelmét ez a kérdés régen foglalkoztatja s intézkedések is történtek a kedvezőtlen viszonyok megszüntetésére; de a baj nem szűnt meg mind-ezideig.

Lássuk tehát. A kérdés az, hogyan kell jelentkezőket gyűjteni és hogyan lehet a jelentkezőket a testületben megtartani?

Először a jelentkezők gyűjtéséről beszéljünk. Addig, amíg a létszámhiánnyal nem küzdöttünk, az önként jelentkezők többé-kevésbé fedezték a beálló fogyatékat. Utóbb a nagy szaporítás, a folyton növekvő időelőtti leszerelés révén nagyobb és nagyobb lett a létszámhiány s különböző módzatok jöttek divatba a jelentkezők gyűjtésére. Ezek között a legáltalánosabb a kényszer gyűjtés volt.

Ez abból állott, hogy minden őrsparancsnoknak kötelessége volt egy jelentkezőt szerezni.* Az így gyűjtött jelentkezőkből kevés vált be, mert ez nem természetes gyűjtés volt: statisztikára lehetett jó, de lényegében határozottan káros volt, mert a legtöbbször csak a pontosan teljesítendő parancsot, világosan a «fogj jelentkezőt», látták benne s minden megfontolás nélkül azt

* Mert sajnos, a legtöbb őrs önbuzgalomból nem tesz semmit. (Szerk.)

Első magyar vill. erőre berend. hangsz. r-gyár honvédség, valamint a m. kir. orendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangsz. r-gyára. Orosz és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoszid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkalmatosságokat. Harmonikák erős elpueztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olesón eszközöltetnek. Arjegyék minden hangszerről külön küldetik. Magyarországi legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára.

STOWASSER JÁNOS

osás ári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. Orosz és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoszid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkalmatosságokat. Harmonikák erős elpueztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olesón eszközöltetnek. Arjegyék minden hangszerről külön küldetik. Magyarországi legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára.

teljesítették.* Nagyon kevésnek jutott eszébe, hogy arról van szó, hogy egy, a jó hírnevét féltékenyen őrzött testületbe felvehető embert kell keresni, aki bajtársunk lesz. Ha így fogták volna fel a rendelkezést, akkor kevés fáradsággal minden örs tényleg egy jóra való, derék jelentkezőt szerezhetett volna a testületnek. Azonban nem így történt.

Valakit fogni kellett, hát mindegy volt, bárkit is; a fő, hogy rá lehessen venni a belépésre és lehessen útba indítani. Aztán, hogy esküt tenni nem akart, hogy némelyikről kiderült, hogy büntetendő dologért körözve van; azt mind nem vette figyelembe a gyűjtő. Nos ebben a gyűjtésben erkölcsileg is szegyetlen szerepet töltött be az, aki ilyenformán akart a testület érdekén segíteni. Eltekintve attól a lelkiismeretlenségtől, hogy kétes előéletű, sokszor érdemtelen embert akart valaki a testületbe becsempészni, nemcsak magáról tesz szomorú önvallomást, hogy neki mellékes, ki lesz a bajtársa, de jóérzésében sértette alárendeltjeit is, akiknek végig kellett szenvedni az ilyen embervásárt s túrni kellett, hogy selejt alakok jussanak közéjük. Hány önzértes csendőrrel utáltatja meg az ilyesmi a szolgálatot és hány jóra való polgári egyén riad vissza a csendőrséget élethivatásul választani, ha látja, hogy milyen könnyen, válogatás nélkül lehet csendőr valaki.

Ez nem túlzás, de szomorú valóság.

Igaz, hogy talán ilyen muszáj-gyűjtéssel ideig-óráig ki lehet a létszámot egészíteni, de az tartós nem lesz, rengeteg pénzáldozatot követel s annak a veszedelme is vele járhat, hogy az ily rendszerű kiegészítés a bajtársias jó szellemet, egyetértést is tönkre fogja tenni.

Nagy hibája aztán a gyűjtéseknek az is, hogy nem az örsparancsnok maga keresi a jelentkezőket, hanem rábizza csendőreire, akik sok esetben nem hogy keresnének, hanem elriasztanak sokakat a csendőrségtől.

A jelentkezők gyűjtése részletesen ismertette és szabályozva sehol sincs s ezért az amatőr jelentkező-keresők ámitással, túlzott dicsekvéssel valósággal keritenek.

Persze az ilyen dobbal verebet fogás nem sikerül. A csalogatott ember bizalmatlan, érdeklődik, kérdőzködik másoktól; rendszerint a volt csendőröktől, no és aztán nem lesz csendőr, sőt iparkodik másokat is lebeszélni, ha történetesen belépési szándékukról tudomást vesz.

Sokat érdeklődtem éveken át próbacsendőreimnél, hogy kit mi hozott a testületbe. A sok mindenféle ok közül egy ragadta meg különösen a figyelmemet. Az illető kérdésemre így felelt: „Kedvet kaptam csendőrnek lenni. A mi falunkban a csendőröké a legszebb ház, tiszta, rendes az udvara, szép a kertje, kis gazdasága. A csendőrök tiszták, rendesek, értelmes, tanult embe-

rek, megtakarított pénzüik van, jól élnek. Az örs parancsnokuk köztiszteletben és közszeretben áll.”*

Erre a vallomásra alapítom azt, amit a jelentkezők gyűjtésére nézve elfogadhatónak és kötelezőnek tartok.

Kedvet kapni a csendőri szolgálathoz. Kedvet csinálni önkéntelenül, nem verbuválás útján, hitegetés, rábeszélés, ámitással, hanem azokkal a nemes és szép tulajdonságokkal, amelyekkel meg lehet hódítani minden tisztességes jóra való embert.

Rend, tisztaság, csínosság az örsön, egyetértés egymás között, őszinte és önzetlen ragaszkodás a parancsnokok iránt. Emberséges, illetudó magaviselet a polgársággal szemben s viszont ezek részéről a kiérdemelt megbecsülés, bizalom és szeretet azok a kellékek, melyek kedvet adnak a jóra való embereknek a csendőrséghez való bejutáshoz. Nem kötéllal fogni az embereket, hanem a csendőrség nemes nimbusával hódítani.

Látnivaló az elmondottakból, hogy a jelentkezők egészséges módon való gyűjtésének első kelléke az örs állapotában rejlik. Ha az örs parancsnokától kezdve az utolsó próbacsendőrig, akként viselkedik, hogy annak hatása alatt kedvet kap szolgálni a komolyan gondolkozó ember, akkor lesz jelentkezőnk bőven; ellenkező esetben a tökéletes kiegészítést nem remélhetjük.

Az életben is az a vállalkozás, ahol az emberek boldogulásuknak biztos reményét látják, nem marad részvéttelenül; ellenben ott ahol bizonytalanságot, széthúzást, panaszt, elégedetlenséget látnak csupán, nem jelentkezik senki.

Nem akarom felfedezni ezt az igazságot, amit állítok; de tényleg figyeljük meg, hogy vannak örsparancsnokok, akik nagyon sok jóra való embert szereztek a testületnek, minden rábeszélés nélkül s viszont vannak olyanok, ahol erőnek erejével sem volna csendőr valaki.

Mindebből a levont igazság az, hogy az örsök szerepén, a közönségre tett hatásán fordul meg az, hogy valakinek kedve lehessen a csendőri életpályához.

A másik kérdés, amire csak röviden akarok kiterjeszkedni, mert csak részben függ össze a jelentkezők gyűjtésével, az, hogy mi módon tartjuk meg a jelentkezőket a testület részére? A jelentkezők biztosításának kérdése t. i. már ott kezdődik, mikor valaki a belépésre irányuló hajlandóságáról vallomást tesz. Nem elegendő az ilyennek azt mondani, hogy majd utána nézünk, ki fia, micsoda ember stb., hanem mindjárt jóindulatu felvilágosítással tárjuk elébe a csendőr életpályát, mint élethivatást. Nagyon sok esetben ez nem történik meg s a jelentkező, aki a saját megfigyeléseire, tapasztalataira marad utalva, rosszindulatu rábeszélések hatása alatt elveszti kedvét, ingadozó lesz, sokszor a behívó

* Ha ez elő is fordult, a pótszárnyánál, esetleg a tanosztályánál felismerték hasznavehetetlen voltát és visszaküldötték. A sok közül azonban mégis akadt jó is. (Szerk.)

* Csak hogy nincs minden faluban csendőrség! Más távolabb fekvő községekbeliek közül sok nem is lát csendőr-laktanyát. (Szerk.)

HA KÖRÖG, HAZNÁLJON AZONNAL

HURUTPASZTILLÁT!!

mely a legmakacsabb köhögést is azonnal elűri. 1 doboz 50 fill.
3 doboz 1 K 20 f. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

MENTHOL REUMASZESZ

Bouma, café, Keszvény, mindennemű me (fáradt) eredő
fájdalmat perzselő használat után megszüntet a Gerő-féle
Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

Lappok a budapesti állatkertben. — A sátor előtt.

parancskor kijelenti, hogy már nincs kedve csendőrlenni.

Nyilvánvaló tehát, hogy a jelentkező hajlandóságának tudásával még nincs elég téve annak biztos megtartására is. Éppen ezért napokon át gondolkozási időt kell adni a jelentkezőnek s felbátorítani, hogy minden kérdésben, amire felvilágosításra szorul, kérjen tanácsot. Az emberséges, nyílt bánásmód bizalmat ébreszt a jelentkezőkben s kedvét, elhatározását erősíti. Mindenben tanácsot fog kérni s mint leendő bajtárstól a felvilágosító jó tanácsokat ridegen megtagadni nem szabad. Sok jelentkezőt szokott aggasztani, hogy a szolgálat egészségrontó és hogy idő előtt tönkreteszi az embert. Az illető fel kell világosítani, hogy a rendes életmód, a józan élet teljes biztosítékot nyújt bárkinek arra, hogy késő öregségig szolgálhasson. Elébe kell tárni azon szükséges kellékeket, amelyek nélkül a csendőri pálya nem lehet élethivatás; így a rendszeretet, takarékoság, józan élet, fegyelmezettség, jó magaviselet, szorgalom stb. Közben szerezzen meggyőződést az őrsparancsnok a jelentkező leleményességéről, ügyességéről, észbeli tehetségéről, hogy már az őrsön kapjon első izelítőt a csendőri szolgálatból. Elismeréssel, buzdítással éljen, mert mindez próbája a jó csendőr jelentkezőnek s erkölcsi jelentősége még abban is rejlik, hogy látja a nehézségeit, próbáit a bejutásnak, ami minden ambiciozus embert jobban serkent, mintha könnyűszerrel máról-holnapra lehetne tagja testületünknek.

Mikor így teljesen tisztában van a jelentkező egyéniségével, szellemi képességével, akkor készítsen róla beadványt azzal a megnyugtató és felemelő tudattal, hogy egy a testületnek minden tekintetben megfelelő tagot szerzett. Az ilyen őrsparancsnok, ha kevesebb jelentkezőt gyűjt is, inkább méltó az elismerésre és a dicsőretre, mint az, aki minden körülmények, válogatás nélkül csupán számszerint papiroson fejt ki nagy tevékenységet.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Fűszerek és gyümölcsök a XVI. században.

Brassó város régi följegyzései nyomán érdekes cikkben foglalkozik az «Uránia» legutóbbi számában dr. Moesz Gusztáv azzal, hogy milyen fűszerek és gyümölcsök voltak ismeretesek a XVI. században, a már akkor is magas műveltségű Brassóban. E cikkből közöljük az alábbiakat.

Brassó ez időben a hazai fűszereken kívül még a következőket ismerte: a czimmetfahéjat, a fekete borsot, a gyömbért, a szegfűszeget, a szerecsendiót, a nádcukrot és a sáfrányt. Az utolsót kivéve, mely Európában is megtörem, mindannyi a forró Ázsia terméke. Az amerikai fűszereket még nem ismerték. Igaz, Amerika

nem is adott nekünk annyi fűszert, mint Ázsia, de a fűszereknek legfinomabb, legillatosabb fajtáját, a vaniliát, Amerikának köszönhetjük.

A város régi számadásaiban, főképen a huszadjegyzékekben gyakran találunk fűszerekre vonatkozó feljegyzéseket.

Megtudjuk e jegyzékekből, hogy 1503-ban behozták a városba:

7 kanthner és 30 liber szegfűszeget (cariofolium);

8 forint ára muskátvirágot (flores muscati);

14 forint ára czimmetfahéjat (cinammonum);

40 kanthner gyömbért (zinziber);

és 708 kanthner fekete borsot (piper).

Megtudjuk azt is, hogy fél kanthner szegfűszeg értéke 40—45 forint, 1 kanthner gyömbér ára 30—32 forint és 1 kanthner fekete bors ára 48—54 forint volt.*

Az eddig felsorolt fűszerek Kelet-Indiából és a Molukki-szigetéről valók. Kérdés, hogy kerültek ezek Brassóba?

E fűszereket a régi népek is jól ismerték. A szerecsendiót (muskátdió) már az egyiptomi múmiák sírjában is megtalálták. Az arabok nagyszabású kereskedése révén terjedtek el ezek a fűszerek az akkor ismert világ minden részébe. Kereskedésük nagy haszonnal járt s hogy ettől el ne essenek, borzalmas mesékkel ijesztgettek vevőiket, nehogy kedvük kerekedjék a fűszerért Indiába menni. E mesékben a Phönixmadár, a mérges kigyók, az ijesztő denevérek, mocsarak és sziklák szerepelnek. Az arabok hatalmának letörése után a velenczések és a genovaiak folytatták a fűszerekkel való kereskedést. Meg is gazdagodtak belőle. Majd midőn Amerika felfedezése (1492) és Afrika körülhajózása (1498) a portugalokat és a spanyolokat ismeretlen tengerentúli országok felkeresésére csábította, a fűszerkereskedés is ezen nemzetek kezébe ment át. A Molukki-szigetek 1524-ben jutottak a portugalok, majd 1599 után a hollandusok birtokába. A brassóiak tehát a XVI. század elején még a velenczések révén jutottak Kelet-Ázsia fűszereihez.

Bizonyára Konstantinápolyból szállították a fűszert Brassóba, mert amott a velenczéseknek nagy áruházai voltak. Erre enged következtetni a huszadjegyzékeknek ez a sűrűn előforduló kifejezése: «de partibus Transalpinis adduxit». Kiténik az is, hogy Brassónak rendkívül élénk összeköttetése volt a havasokon túl fekvő országokkal. Az áruforgalom a tömösi és a törösvári szorosokon át bonyolódott le.

Ez időben a déli fűszerek drágák voltak. Gondoskodtak erről a kereskedők. A hollandusok például összes gyarmataikon kiirtották a szegfűszegfát és a muskátdió fáját és csakis Ambonia szigetén engedték meg természetüket, de itt is csak korlátozott mennyiségben. Halálal lakolt, a ki e rendelkezést megszegte. Sőt megtették azt, hogy egész hajórakománnyal égettek el több millió koronát érő czimmetfahéjat, csak hogy az áruk le ne szálljon a nagyobb kínálat következtében. Így gazdagodott

* A szegfűszeg nevei a huszadjegyzékekben: cariofolium, cariofolius, carioflorum.

Az Eugenia aromatica-fa szárított bimbója. Hazája a Molukki szigetesorsó.

Kanthner és liber a XVI. században használatos súlymérték. Kanthner talán azonos a Centner-rel, azaz a mázsával.

Az akkori forint aranypénz volt. Értéke körülbelül 20 korona lehetett. Asper ezüst váltópénz, értéke 40 fillér lehetett. Két asper tett ki egy dénárt, ötven asper egy forintot.

Ölje meg a gazdaságban és háztartásban nagy károkat okozó egereket és patkányokat! De vigyázzon, hogy ártalmas állatait meg ne mérgezze: 5197

VETERINARIA DROGERIÁBAN, BUDAPEST, LÓNYAY-UTCZA 18/b. SZ.

Egy holdra elevenedő egérintő ára 3 korona 50 fillérbe kerül. — Irton egy levelező-lapot.

A Morrattin a mez- és házi egerek és patkányok között pusztító betegséget idéző, megöli őket, de a többi állatra és az emberre ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

Lapp anya csecsemő gyermekével.

Lapp gyerekek sarki kutyával.

Lappok a budapesti állatkertben.

Hollandia 180 éven át, míg végre az angolok kezébe kerültek a kincseket érő fűszeres szigetek, mire a fűszerek is olcsóbbak lettek.

A XVI. században csak úgy kedvelték a déli fűszereket, mint akár a rómaiak a császárok korában. Az akkori szakácskönyvek elárulják, hogy a pecsenyék elkészítésénél milyen pazarlással alkalmazták a fűszereknek egész sorát. Egy württembergi herceg lakodalmán, 1511-ben, 36 font gyömbért, 120 font szegfűszeget, 40 font sáfrányt és 35 font édesgyökeret használtak el.

A későbbben történeti hírességre szert tett Fugger-család is, nagy gazdagságát és grófi rangját a Hollandiában folytatott fűszerkereskedésnek köszönhette. Oly gazdag lett, hogy V. Károly császárt is sokszor segítette ki pénzzavarából. Midőn a császár 1530-ban, Olaszországból jövet meglátogatta Fuggert és mentegetődzött, hogy adósságát nem fizetheti meg és panaszkodott, hogy az olasz levegő után itt mennyire fázik, Fugger egy nyálal czimmetfúval fűttetett be a kandallóba s a lobogó lángokba vetette a császár adósságlevelleit. Hogy a császárt ez a drága tűz mily kellemes melegséggel hevítette, azt könnyű elképzelni.

Feltűnő a Brassóba behozott gyömbérnek és fekete borsnak nagy mennyisége. A gyömbért napjainkban csak kevésbé használják, ámbar az ázsiai népek most is erősen fogyasztják.

A fekete bors nélkülözhetetlen fűszerré lett. A régiek nagyrabecsülték. Plinius ezt írja róla: «Indiában vadon terem, nálunk pedig arannyal, ezüsttel fizetik.» Midőn Alarich, a gótok királya Kr. u. 409-ben Rómát meglátogatta, badisarczul többek közt 3000 font fekete borsot is követelt a várostól.

Úgy látszik azonban, hogy Brassó lakosainak legkedvesebb fűszere a sáfrány volt.* Ezt vásárolta a törcevári várnagy is a vár emberei részére s erre adott a város legtöbb pénzt, midőn János királyt vendégelte. A számadásokban egyik fűszer sem szerepel oly sűrűn, mint a sáfrány.

Ostermayer Hieronymus «História»-jában olvashatjuk, hogy 1532-ben igen sok sáfrányt hoztak Erdélybe. S a mikor a polgárok adót jöttek fizetni, rájuk tukmálták a sáfrányt. Meg kellett venniök, ha nem is volt rá szükségük. Sokan be is dobálták a patakba, de azért csak meg kellett fizetni az árát.

Mindenesetre érdekes módja ez a pénzszerzésnek, melynek mását manap is megtalálhatjuk. Gondoljunk csak az okmánybélyegre! Nem kell senkinek, mégis pénzt kell érte adni!

Napjainkban alig-alig használják a sáfrányt. Kiment a divatból. Még leginkább a svájcziai kedvelik. S ha a régi írások olyannyira nem magasztalnák, el se binnök, hogy évszázadokon át ez emberiség nagy részének becses fűszere, orvossága, csodaszere és festéke volt!

A görög mitológia naiv poézisével többször is szól a Crocusról. Aurorának, a hajnal istennőjének és Dionysiosnak, a bor istenének volt kedves virága.

A rómaiak is sok poézissel csüngtek e kedves virágon. De ez a poézia nem a görögök szelid, naiv költészete, hanem a tomboló vad lélek szilajságának megnyilatkozása. A komoly Seneca írja: «Ujban már arra is rájöttek, hogy elrejtett csövekből sáfrányos vizet szivat-

tyúztak igen nagy magasságba, hogy a színbáz közönységét vele befecskendezzék és megszagossítsák.» (Ime, a mai perolinpermetezés ősi nyoma) Petronius pedig arról értesít, hogy a gazdagon terített asztalra olyan süteményt és gyümölcsöt tettek, melyből a legkisebb érintésre is illatos sáfránylé folyt. Aelius Spartianus pedig Trajanus császár tiszteletére a színbáz lépcsőzetén balzsamot és sáfrányt engedett lefolyni. Heliogabalus császár a párnákat, melyeken vendégeivel az asztal körül heverészett, rózsaszirmokkal vagy más illatos virággal töltötte meg. És csakis oly medenczékben fürdött, melyeknek vizét nemes balzsamokkal vagy sáfránnyal illatosították. A földi javakban gazdag patricziusok szökőkútjaiban is sáfrányos viz volt. Kertjeikben rengeteg sáfrányt termeltek. Használták orvosságnak is. Plinius írja, hogy a lerészegedés ellen is jót tesz. Dioscorides pedig arról értesít, hogy a sáfrányt már az ő idejében is erősen hamisították, még pedig miniummal, cinóberrel vagy besűrített musttal. Végre a nők kendőzésére is használták. Az arab nők szemöldökeiket, ujjukat kezükön s lábukon, ma is sáfránnyal festik.

Hogy Brassó hölgyei is használhatták illatosítására a sáfrányt, az kétségtelen. Ez akkor divat volt. De hogy mi czézből vásároltak a város urai 1534-ben hét asper ára rózsavizet, azt a feljegyzések nem árulják el.

A hazai fűszeres növények közül a számadási könyvek a következőket említik: crepis, nasturcium, petrosilium, raffanus, ysopus, kym, dell, cepa, allium. Lássuk csak, mit jelentenek e szavak?

Crepis. Igénytelen növény, sárga színű fészkes virággal. Manap nálunk sehol sem használják sem fűszernek, sem főzeléknek. Nasturcium. Termése csipős, mustarizű. Petrosilium, a jól ismert petrezselyem Raffanus, a reték Ysopus, az izsópfű, melyet bizonyára az italok illatosítására használtak. Kym, Kumi, Cuminum, Cimum nevek mind a köménymagra vonatkoznak, melyből 1503-ban 13 és fél kanthner mennyiséget hoztak be. Egy kanthner kömény ára 5 forint volt. Dell, a kapor neve. Mai német neve: dillkraut. Cepa, vöröshagyma, melyet a számadások sűrűn emlitenek. Allium, foghagyma.

De hol a paprika? Ez a bíres magyar fűszer? Nem említik egyszer sem. Ez időben még nem ismerhették nálunk. Eredeti bazája Amerika, a honnan ugyan jó korán bozták Spanyolországba, de hazánkban csak elég későn terjedt el. A legrégebbi hazai adat 1725-ből való, a mikor a magyarok már megkedvelték. Alig hihető, de tény, hogy a XVIII. század végén is, a gulyást még paprika nélkül készítették. A gulyásbús fűszerei ez időben: a hagyma, a kapor, az ánizs és a bors. Ma pedig a külföld el sem tudja a magyart képzelni paprika nélkül. Nemzeti fűszerünk lett. És bizonyára sokan vannak, kik azt hiszik, hogy a paprikát még Árpád vitézei hozták Ázsiából.

A feljegyzésekben a következő gyümölcsökről van szó: persica, őszibarack; melo, dinnye; pirus, körte; pomus, alma; citrulus, ugorca; ficus, füge; prunus, szilva; lemonia, citrom; uva passa, mazaola; nux és juglans, dió; nucleus mandulorum, mandula; avellana, mogyoró. Ez a sorozat nem lehet teljes, mert például a cseresznyét bizonyára ismerték, habár nevét nem említik a számadások.

* A sáfrány, a szép lilaszínvirágú Crocus sativusnak a bibéje 60,000 virágból telik ki 1/2 kg. sáfrány. Drágasága tehát érthető.

POLGÁR SÁNDOR
orvosai műszer- és kétszer gyárosnál
telep: Bpest, VII., Erzs bet.-körút 50.

legutányosabban beszerezhetőek összes betegpótlási tárgyak, létszerek, fecskendők, m. kir. szab. Polgár-féle sörhők, gummiharonyák stb. stb. — Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld az üzletvezetőnek, csak megadandó, mily tárgy szükségeltetik.

Ezen hirdetés
bővítésén esetlőn
10% ártólves-
ményes Csontára.
Lapokelvasóinak.

KÉPEINKHEZ.

Lappok a budapesti állatkertben.

Szokatlan látónivalóval kedveskedett a budapesti állatkert igazgatósága az idei tél folyamán a főváros lakosságának. Egy pár lapp családot hozatott le Európa északi részéről a hozzátartozó kutyákkal és iramszarvasokkal együtt, hogy az állatkert látogatóival a leginkább könyvekből és utleírásokból ismert népfajt személyi és családi vonatkozásukban is megismertesse.

Olvasóink közül csak igen kevesen lehettek abban a helyzetben, hogy az említett lapp családokat itt az állatkertben láthatták volna. Ez okból érdekesnek tartjuk egy pár kép bemutatása mellett, röviden ismertetni, hogy a lappok a mongol népcsalád finn csoportjához tartoznak s Európa északi részét és pedig Norvégiából a finmarkeni, tromsöi és Nordland nevezetű kormányterületeket, Svédország Norbotten és Westerbotten nevű részeit, Finnlandnak legészakibb részét és Oroszország kolai félszigetét lakják.

Számuk körülbelül 30,000-re tehető és feloszlanak hogyi-, erdei-, halász- és plébániás lappokra. Éghajlatuk, az igen rövid nyár kivételével, igen kedvezőtlen. Foglalkozásuk általában halászat és vadászat s az így szerzett zsákmány különféle módon való feldolgozása és árusítása.

Az általában bideg éghajlat alatt állattenyésztésről szó sem lehet. Egyedüli házi állatfaj a kutya és az iramszarvas. Ez utóbbi képezi egyedüli gazdagságukat. Tejéből, husából táplálkoznak, bőrével ruházkodnak, agancsaiból pedig különféle eszközöket és czifraságokat készítenek.

A kistermetű lappok, mint az az egyidejűleg bemutatott képeken is látható, igen jól érzik magokat nálunk. Életmódjukban változás alig történt, ép úgy sátrakban laknak, mint otthon. Legfeljebb táplálkozásuk változatosabb. Idejük vigan telik, látogatóik mindig vannak; bemutatják őket a fővárosi összes iskolás gyermekeknek is, a kiket különféle mókáikkal, szánkázattal és elötűk szokatlan viseletük ismertetésével mulattattak.

Most azonban már lejárván a téli sportszezon, elbucsuztak tőlünk a lappok. Vasárnap e hó 2-án szerepeltek utoljára. Itt létünk alatt gyermekeik közül néhányan megtanultak egy kicsit magyarul s úgy ezek, mint az öregek is kijelentették, hogy szívesen itt maradnának továbbra is, mert jó dolguk volt. Főként az ételeket dicsérték; nagyon megkedvelték a gulyáslevest.

Budapesti tartózkodásuk emlékeül csak a rénszarvasok maradnak itt, mert elszállíttatásuk sokba kerülne. Itt pedig lovaglásra betanítva, a ponni lovakkal együtt nyáron is kedves mulattatói lesznek az állatkertet folyton nagy számban látogató fővárosi gyerekeknek.

HIREK.

Halálos végű ellenszegülés. Magyar László rimakokovai őrsbeli csendőr, február 26-án, Rimakokova Durhován, Szolyka Márton, lopással gyanúsított egyén, ottani lakossal szemben, ki neki tetteg ellenszegült, szuronyfegyvert használt, minek következtében az illető február 27-én meghalt. Az eset természetesen bírói vizsgálat tárgyává tétetett.

Egy fiu eltűnése. Klein Vilmos pékmester, nagykanizsai lakos, hozzánk intézett levelében jelenli, hogy nővérének fia, ki nála tanoncz volt, a mult év június

havában Nagykanizsáról eltűnt. Hollétéről hozzátartozóinak s így halálos beteg édes anyjának, a bevezetett és a mult évi 139. számú «Rendőri Közlöny»-ben is megjelent rendőri körözés, valamint a legszorgosabb kutatás és puhafolás daczára sem sikerült tudomást szereznie. Halálos ágyon fekvő édes anyja nevében kéri Klein Vilmos pékmester a lapunkat olvasó örsöket, hogy az eltűnt fiut, az alábbi személyleírás alapján, alkalmilag nyomozni és eredmény esetén a fennebb idézett «Rendőri Közlöny»-ben megnevezett batóságot avagy őt, t. i. Klein Vilmos pékmester nagykanizsai lakost, értesíteni sziveskedjenek. Ezen kérelmet, mint a közbiztonsági szolgálat körébe tartozót, az örsöknek mi is szíves figyelmébe ajánljuk. Az eltűnt fiu személyleírása a következő: Neve: Grünfeld Béla; születési helye: Budapest; kora: 16 éves; vallása: izraelita; haja: szőke; szeme: kék; arca, hosszu, halvány; termete: közép; beszél: magyarul.

Kérelmek. Tóth István, Temes megye Gerebencz községben állomásozó csendőr, kéri Farkas János csendőrt; továbbá Bedő András Ujzsolnán állomásozó pályafelvigyázó és Tóth István III. Zsolnán állomásozó csendőr, kéri Szócs Mihály ez. őrmestert, kivel 1906—1910-ig a lugosi szárny állományában mint jó bajtárssal együtt szolgáltak, hogy czimét tudassa velük.

KÜLÖNFÉLÉK.

A grönlandi küldöncz. Rendkívül fárasztó munkával jár Grönlandban a postaszállítás. A küldöncz főkézből készült könnyű kis csónakjával, a «kajak»-kal kedvező időjárás mellett naponként átlag 12 mérföld utat tesz meg, vannak azonban esetek, a mikor egy huzamban, pihenés nélkül huszonegy óráig is kell eveznie, hogy állomását elérje. Az állomások általában húsz-harmincz mérföldnyire fekszenek egymástól s egy-egy útért körülbelül két korona díj jár. Ha a küldöncz a szárazföldre közeledve csónakjában feláll, ezzel jelzi, hogy a parti lakosok részére valamit hoz. «Pariok! Pariok!» (A posta! A posta!) hangzik mindenfelől a kiáltás s a lakosság apraja-nagyja segít a csónakot partra húzni, inek megtörténtével a postás szétosztja a küldeményeket. A vendégszerető nép a postást kolbászszal friss vízzel traktálja s néha a pálinka sem marad el. Ha a postásnak a nyílt vizen gusztusa kerekedik friss peccenyére, szigonyival vagy nyilával elejt egy halat, vagy tengeri malaczt, a mit aztán csak úgy nyersen, jó étvágygyal fogyaszt el. Megecsik, hogy útközben, mielőtt állomását elérné, ráesteledik s kénytelen kikötni; ilyenkor csónakját jó messzire kihúzza a partra, a hól az ár-apály ellen védve van, megtölti kővel, nehogy a vihar elsodorja, ő maga pedig, párna helyett egy darab kővel a feje alatt, a pusztá földön alszik.

A felhőkarczolók veszedelme. Az amerikai vívmányok egyik nevezetességét és az amerikai polgárok büszkeségét, a kolosszális méretű felhőkarczolókat komoly veszedelem fenyegeti. A hatalmas épületek fölött, a melyek tudvalevőleg mind vasszerkezetből állanak, megkonatják most a vészharangot, mert minden elővigyázati rendszabály mellett sem lehet föltartóztatni a vasalkatrészek elrozsdásodását. Az egyik ily épület, a mely elsőnek esik áldozatul a csákányoknak, a híres «oszloppalota», a melyet most tizenhárom esztendei fennállás után, a rohamosan terjedő rozsa miatt teljesen le kell hordani. Az összes fedéltartó szerkezetek meglazultak és az üzleti helyiségekben dolgozó emberek élete ve-

szélyeztetve van. Megállapították, hogy a rozsa az őszi vasgerendákat annyira megette, hogy a tizenhét emeleten alig találtak egyetlen kifogástalan gerendát. Súlyosítja az esetet az a körülmény, hogy a rozsa aránylag oly rövid idő alatt pusztította el ennek az óriási épületnek vasvázat és gerendáit, holott a felhőkarczoló átlagos élete rendszerint eléri a huszonöt-harmincz esztendő. Természetes, hogy a lebontás révén rengeteg értékek mennek veszendőbe, mert hiszen a felhőkarczoló épen azért hirdak óriási értékkel, mert a beépített területet a magasság irányában tuezatszámra menő emeletekkel használják ki és így igen jelentékeny bérjövédelmet biztosítanak. Egy ily imponáns felhőkarczoló nak fölépítése oly nagy tökélet igényel, hogy annak harmincz évre számított tisztességes kamatozása még akkor is nehezen érhető el, ha az épület húsz emeletnyi magas. Ez a megállapítás okozza mostanában, hogy a new-yorki üzleti negyedekben már csupán hatemeletes épületeket emelek, a melyekben aztán a lakásbér jelentékenyen magasabb is.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

H. J. nyug. örvt. A levonás törvényes.

Türelmetlen. Legyen türelmessel. Megbízásra a 17-dik.

T. K. őrmester. Igen. A kérvény a belügyminiszterhez címzendő.

Vészlő őrs. 1. Rendezett tanácsa városa. 2. A családí pótlók az esetben is a férjet illeti meg.

Melhiór. 1. Legalább 6 középiskola. 2. Nincs befolyással. 3. Nincs előírva. Javadalmazás 1680 kor. évi díj; 600 kor. hadapródi pótlói és mellékilletékek.

Remény. Még nincs hivatalosan megállapítva.

Bácskai csendőr. 1. Még nincs eldöntve. 2. A belügyminiszter intézkedésétől függ.

Dunántul. 1. Legközelebb megtörténik. 2. Nem adhatunk más tanácsot, mint azt, hogy forduljanak előljáróikhoz, ha sérelmet látnak se uforgui.

Zágráb. Ha a csendőrséghez történt belépésükkor 40. életévüket már betöltötték.

52.000. 1. Nincs igénye. 2. A lakbérnyugdíj a nyugdíjösszeg után és nem az övezett lakbér vagy lakás szerint van megállapítva. 3. Rendfokozatonként 100 kor. fizetéjavítás.

Cy. 1885. Végkielégítésre. A küldött bélyegeket lapunk javára bevételhezük.

8. szám. Laikus annyi, mint járatlan, avatatlan.

H. próbacsendőr. 1. Mikor a villamosság segítségével táviratokat drótok nélkül, tebát a levegőn keresztül továbbítanak. 2. Mikor zászlókkal, lámpákkal vagy egyéb eszközök (fűtőkép-zódés, fényszórók, tükrökkel visszavetett napfény) segítségével, előre megállapított jelek útján történik a hírek továbbítása.

Vízi őrs. 1. A befizetés arányában ő is rézes a gyarapodásban. 2. Igen.

Őreg csendőr. 1. Nem vagyunk hivatva elbírálni. 2. Ugyan nem az a rendeltetés, de ha kivételesen megtörténik, nem nagy baj. Arad. Igen, mert így van előírva.

1869. 1. Az 1842 előtt nyugdíjazottak nem részesülnek előnyben, de özvegyeik már az új törvény szerinti nyugdíjat kapják.

2. Megszakitásnak tekintetik.

Vitatkozó. Erre vonatkozólag az 1885. XI. t. cz. nem intézkedik. 2. Az özvegy nyugdíjban részesül.

Városi őrs. Nem lesz beszámítva.

33. 24 órai szolgálat után.

Vitatkozók. 1. Nem jogosult. 2. Majd elintézik az előjárói.

3. Közel jövőben. 4. Bizonytalan.

P. csendőr. 1. A csendőrkerületi parancsnokság engedélyre szükséges. 2. és 3. Nem.

O. P. Az 11et. szab. 45. §. 3. pont 1. bekezdése értelmében a kincstár.

H. M. Magánindítvány.

V. Igen.

1. Postaszabályok gyűjteménye 3. rész 502. oldal, d) pont; továbbá 6. pont a) és b) alpontok.

H. I. Vadászati kihágást követ el, úgy értelmezendő, hogy idegen területre vadászlögyverrel lépni tilos. 2. Akármelyikhez.

Havasai csendőr. Őrsparancsnoka majd megadja a felvilágosítást.

P. J. csendőr. Lehet, de nem valószínű.

B. J. csendőr. A 600 koronán felüli rész levonható.

V. J. csendőr. joga.

57. D. 1. Elöl 7, hátul 3 cm. 2. és 3. Még bizonytalan.

52. A hatóság felfogásától függ.

1873. A különböző felfogásokat az emberek gyarlósága okozza.

Méder. A kért idő kétszeresen számít.

L. Sz. A közgazdálkodásból.

T. J. Miután a döntés tisztán az ezredparancsnokság felfogásától függ, nem adhatunk véleményt.

Karczag 41. Vissza kell fizetni.

Palotaórság. Még nem tudjuk.

B. L. Az ottani illetékek mérvadó.

Nyul. Olvassa el az 1912. évi 52. számú lapunknak „Tenyészünk házinyulakata” című cikkét.

T. T. Nero vehető fel.

Sz. J. 1. Csak a 200 koronás pótlíjjal lesz nyugdíjazva.

2. Rendfokozatonként 100 koronával. 3. Az új zsold szerint.

R. L. József. Basilika, Magyar vöröskereszt, Olasz vöröskereszt sorajegye nem nyert.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök
törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek
létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153-44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás
ellenében.

Külföldi pénznemek vé-
tele és eladása.

Elfogadjunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekövetése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával.) 2. Oly takarékbétét után, melynel a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem kéri, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával.)

Előlegel nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki Intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében jutányos kamattétel mellett.

Utalványok, intézkedések és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Veszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Nyugállományba helyeztetett:

1913 márczius hó 1-ével:

Schreiner Ambrus, IV. számú esendőrkerületbeli járás-örmester, a «Felülvizsgálati Szabály» 38. §. b) pontja alapján.

Választott lakhely: Budapest.

A tényleges szolgálati állományba felvétetett:

1913 február hó 1-ével:

Mar'on Antal, m. kir. VI. számú esendőrkerületbeli várakozási illetékkal szabadságolt törzsörmester, az újból megejtett felülvizsgálat eredménye alapján, mint szolgálatképes.

Beosztási helye: Sátoraljaújhely.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. III. számú esendőrkerületi parancsnokság által:

Erdélyi János és Szilágyi László esendőr cz. őrmesterek, Márkus József, Czvitko Péter és Pallagi János esendőrök, gyilkosság büntetéseinek kiderítése alkalmával a nyomozást vezető járásparancsnokuknak fáradságot nem ismerő buzgalommal történt hathatós és eredményes támogatásáért.

A m. kir. VIII. számú esendőrkerületi parancsnokság által:

Szóllósi Imre törzsörmester, 15 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, előbb a közbiztonsági szolgálatban, 1900 július hó óta pedig irodai alkalmaztatásában, minden alkalommal fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal és szakértelemmel teljesített igen jó szolgálatáért, nemkülönben alárendeltjeinek helyes és célirányos vezetéseért és neveléseért, valamint kifogástalan magaviseleteért.

Weisz Ignác őrmester, 14 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, előbb a közbiztonsági szolgálatban, 1902. évi december hó elejétől pedig irodai segédmunkási minőségben, minden alkalommal fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal és kellő szakértelemmel teljesített hasznos szolgálatáért, nemkülönben alárendeltjeinek helyes és célirányos vezetéseért és neveléseért, valamint kifogástalan magaviseleteért.

Szabó Ferenc őrmester, 13 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, kezdetben a közbiztonsági szolgálatban, 1907. évi szeptember hó eleje óta pedig irodai alkalmaztatásában minden alkalommal szakértelemmel, körültekintéssel, fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal teljesített hasznos szolgálatáért, nemkülönben alárendeltjeinek helyes és cél-

irányos vezetéseért és neveléseért, valamint kifogástalan magaviseleteért.

Kis P. Károly őrsvezető cz. őrmester, 11 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint irodai alkalmaztatásában, minden alkalommal körültekintéssel, fáradságot nem ismerő kitartással teljesített hasznos szolgálatáért, nemkülönben alárendeltjeinek helyes és célirányos vezetéseért és neveléseért, valamint kifogástalan magaviseleteért.

Kovács Sándor őrsvezető cz. őrmester, 12 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, hosszabb időn át a közbiztonsági szolgálatban, majd pedig ötödik év óta a tanosztálynál segédoktatói minőségben, minden irányban kifejtett lankadatlan buzgalmaért, teljes megbízhatóságaért, hasznos szolgálatáért és kifogástalan magaviseleteért, nemkülönben alárendeltjeinek célirányos vezetéseért és neveléseért.

Szabó Lajos őrsvezető cz. őrmester, nyolcz évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, előbb mint esendőr és altiszt a közbiztonsági szolgálatban, 1910. évi márczius eleje óta pedig irodai alkalmaztatásában szárny- és pótszárnybeli segédmunkás, minden alkalommal fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal és kellő szakértelemmel teljesített hasznos szolgálatáért, nemkülönben kifogástalan magaviseleteért.

Hrubi Ferenc esendőr, 13 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, a közbiztonsági szolgálatban minden alkalommal, fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal, szakértelemmel és leleményességgel teljesített hasznos szolgálatáért, nemkülönben kifogástalan magaviseleteért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. I. számú esendőrkerületi parancsnokság által:

Puskás Sámuel, Vakares Imre és Hatházi Lajos őrmester, Bartalis Péter, Butyka Dénes, Bakó Károly, Bende Ferencz, Szász Imre, Székely János, Miklós György, Jánosi Ferencz és Kakucs Márton őrsvezető cz. őrmesterek, az 1912. év folyamán a vezetésük alatt állott őrs közigazdálkodásának, a kedvezőtlen időjárás és létszámhiány dacára is, észszerű és fáradhatatlan utánjárás folytán igen szép hasznot eredményező vezetéseért.

Sztránczy Zsigmond esendőr cz. őrmester, a tanosztály közigazdálkodásának, az 1912. év folyamán észszerű és fáradhatatlan utánjárás által, igen szép hasznot eredményező vezetéseért.

A m. kir. II. számú esendőrkerületi parancsnokság által:

Elek Sándor esendőr cz. őrmester, segédoktatói minőségben a próbacsendőrök kiképzése körül kifejtett buzgó és eredményes tevékenységeért.

A m. kir. III. számú esendőrkerületi parancsnokság által:

Magyarics József esendőr, gyilkosság büntetéseinek

kiderítése alkalmával a nyomozást vezető járásparancsnokának fáradságot nem ismerő buzgalommal történt hathatós és eredményes támogatásáért.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Dömötör Gyula őrmester, nyolcz évi csendőrségi szolgálati ideje alatt, előbb a közbiztonsági szolgálatban, majd pedig irodai alkalmaztatásában, minden irányban kifejtett megbízhatósága, kellő szakértelemmel és szorgalommal kifejtett hasznos tevékenységeért s kifogástalan magaviseletéért.

Németh József őrsvezető ez. őrmester, 10 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt előbb a közbiztonsági szolgálatban, majd pedig irodai alkalmaztatásában minden irányban kifejtett megbízhatósága, kellő szakértelemmel és szorgalommal kifejtett hasznos tevékenységeért s kifogástalan magaviseletéért.

Jók Lajos őrsvezető ez. őrmester, hat évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, a közbiztonsági szolgálatban, minden alkalommal kifejtett eredményes tevékenységeért, továbbá alárendeltjeinek helyes és czélirányos vezetéséért és neveléséért, nemkülönbön kifogástalan magaviseletéért

Pénzbeli megjutalmazás.

A m. kir. belügyminiszter úr, az 1912. évi 177,373/V—b. számú rendeletével Gáspár József I. számú csendőrkerületbeli csendőr ez. őrmesternek, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett kiválóan buzgó, leleményes és fáradhatatlan tevékenységeért 50 korona pénzzutalmat adományozott; továbbá

ugyancsak a m. kir. belügyminiszter úr, az 1913. évi 6076/V—b. számú rendeletével, a múlt év május és június hónapjaiban, Temes, Torontál és Kraassó-Szörény vármegyék területén pusztított árviz alkalmával a személy- és vagyonmentés, valamint a védekezési munkálatok alkalmával teljesített önfeláldozó szolgálataikért, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományába tartozó Apáthy Domokos, Szücs János járásőrmestereknek és Antal-falvi János őrmesternek 100—100; Sági János, Gál Imre és Korda Lajos őrsvezető ez. őrmestereknek 80—80; Demeter Ferencz, Szekeres Gábor, Molnár János, Kurucz Sándor őrsvezető ez. őrmesterek, Kocsis Lázár,

K. Szabó István, Pilbáth György, Kiss János II., Telek János, Konbert János, Eke István, Zsarkó Imre csendőr ez. őrmesterek, Csöte Sándor, Balás István, Darvas Jeremiás, Berkő Márton, Kiss M. István, Ferenczi Péter, Németh Gyula és Bagi István csendőröknek 50—50; végül Gugán István, Varga Antal, Kósa Gergely, Erdélyi Károly, Tályai Sándor, Berszán Demeter, Tóth Pál és Gombos F. Lajos csendőröknek 40—40 korona pénzzutalmat adományozott.

Életmentési jutalomdíj.

A m. kir. belügyminiszter úr, az 1912. évi 188,420 V—b. számú rendeletével Pongrácz János I. számú csendőrkerületbeli őrsvezető ez. őrmesternek, egy ember életének a tűzhaláltól történt megmentéseért 50 korona életmentési jutalomdíjat adományozott.

Előléptetett

1913 február hó 1-ével:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában: Kovács Boldizsár csendőr ez. őrmester, őrsvezelő ez. őrmesterré.

Katonai szolgálati jellel ellátott:

A II. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel ellátott:

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában: Lumej Sándor csendőr. 1913 január 5-én.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában: Fekete József csendőr ez. őrmester 3 drb. 10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesített.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mind Ezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék préselt papírossal bevonna — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó.

Húsz koronán felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Minden csendőrre rendkívül fontos!

AZ ÚJ NYUGDIJTÖRVÉNY

(1912. LXV. t.-cz.). — Magyarázatokkal ellátta Dr. DÁNOS ÁRPÁD miniszteri fogalmazó. — Ára 1 kor. 50 fill.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.